

Л.М. Єфімова, канд. екон. наук, доцент
Кременчуцький університет економіки, інформаційних
технологій і управління

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ **СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ** **В УКРАЇНІ**

Постановка проблеми. У період незалежності Україна тривалий час пристосовується до нових форм господарювання, оскільки розрив старих економічних зв'язків спричинив занепад сільськогосподарського виробництва та неповне використання ресурсного потенціалу галузі.

Однією з головних умов забезпечення розширеного відтворення потенціалу економічного зростання аграрного виробництва є формування системи механізмів їх економічного регулювання.

Для успішного функціонування сільськогосподарського виробництва необхідне цілеспрямоване керівництво виробничими процесами, які відбуваються на кожному підприємстві цього напрямку. Адже від ситуації, що склалася на макрорівні, залежить діяльність і економічне становище цілої галузі. Головною метою аграріїв на сучасному етапі є використання матеріальних, фінансових, трудових ресурсів, підвищення ефективності, якості продукції та конкурентоспроможності суб'єктів господарювання з урахуванням особливостей галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми економічного стану сільськогосподарського виробництва розкриті в працях відомих учених: В.В. Клочан, П.М. Макаренка, М.Й. Маліка, В.Я. Плаксієнка [1, 2, 3, 4]. Проте в умовах сучасних реформ сільськогосподарського виробництва подальшого дослідження потребує формування механізмів економічних зв'язків, зокрема питання розробки напрямів їх удосконалення. Постійні зміни у середовищі діяльності аграрних підприємств вимагають пошуку якісно та кількісно нових змін у підходах до ведення господарської діяльності. Ці зміни повинні спиратись як на сучасні тенденції у розвитку агропромислового виробництва, так і на раніше обґрунтовані засади підвищення ефективності агропромислового комплексу держави.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження нових форм управління сільськогосподарським виробництвом.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аграрна криза в нашій країні змушує відшукувати нові методи і технології зниження затрат виробництва, що, у свою чергу, підвищить рівень рентабельності – ключовий показник діяльності кожного підприємства. Особливістю сільськогосподарського виробництва є чергування технологічних та біологічних процесів. Перерви між технологічними процесами необхідні для здійснення біологічних процесів, що зумовлюють сезонний характер виробництва в сільському господарстві, особливо в землеробстві. Крім того, до особливостей сільськогосподарського виробництва, що впливають на характер формування основних засобів і їх використання, необхідно віднести регіональну зосередженість. На відміну від промисловості, у сільськогосподарському виробництві важливе значення має фактор часу використання основних засобів. У цьому випадку техніку використовують нерівномірно, тобто більше навантаження в період роботи і простої в перервах між ними.

У сучасних економічних умовах спостерігається проблема організації ефективного виробництва сільськогосподарської продукції та сировини в Україні. Це призвело до неефективного формування та використання ресурсів під час виробництва готової продукції. Зокрема, основні засоби аграрних підприємств мають високий ступінь зносу, більшість суб'єктів господарювання не мають змоги забезпечити їх оновлення через кредитні механізми, а подорожчання насіннево-садівних матеріалів та пального призводить до подорожчання зростання собівартості виробництва та реалізації сільськогосподарської продукції. Управлінська система сільськогосподарських підприємств потребує як удосконалення, так і реорганізації. Через відсутність власних оборотних коштів та неможливість доступу до кредитних ресурсів активи суб'єктів господарювання мають обмежений характер.

Неабиякою проблемою для економічної стабільності є ускладнений зв'язок між виробником та споживачем. Вузькість внутрішніх ринків, у свою чергу робить країну високозалежною від зарубіжних торговельних партнерів, що дає підґрунтя не лише для економічного, але й для політичного тиску. Звужений галузевий ринок не дає доступної інформації про стан попиту, оцінку ефективності виробництва та рівень його конкурентоспроможності. Наслідком дефіциту інформації є втрата мотивації до ефективної діяльності економічних суб'єктів господарювання. За підсумками 2013 р., в Україні не допущено зниження валового внутрішнього продукту. Так, за оперативними даними, зростання валового внутрішнього продукту становило 0,2 % за рахунок розширення внутрішнього попиту. Разом з тим темпи розвитку секторів національної

економіки все ще є нерівномірними, що посилює вразливість економіки в цілому.

Важливим завданням сучасного стану розвитку національної економіки є відродження внутрішнього ринку як головного чинника економічного зростання. Сталий розвиток економіки України можливий за умови ефективного функціонування галузевого ринку.

Характерною ознакою сучасного галузевого ринку в Україні є слабкість ринкових інституцій, неефективність наявних механізмів державного регулювання економічними процесами на ринку, розвиток тіньових, віртуальних і фіктивних відносин. Особливо важливим є врахування усього комплексу макроекономічних та мікроекономічних чинників, які впливають на розвиток внутрішнього ринку та чітке бачення взаємозв'язків між ними. Зокрема, до складу макроекономічних чинників належать: темпи економічного зростання, рівень інфляції, стан безробіття. Мікроекономічні включають мотиви й цільові установки економічної поведінки виробників і споживачів, механізми та інструменти управління і прийняття рішень. Повільно освоюють сучасний маркетинговий інструментарій через низьку кваліфікацію управлінського персоналу багатьох підприємств. Досить часто продукція українських підприємств є неконкурентоспроможною, або неліквідною через неефективну збутову політику. Негативним фактором впливу на галузевий ринок є платіжна криза, дефіцит ліквідних ресурсів підприємств, висока вартість кредитних ресурсів. Останнім часом підприємства здійснюють мінімальні витрати виробництва, шукаючи найвигідніші умови закупівлі сировини, що призводить до агресивних дій і труднощів у встановленні зв'язків на ринку через некоректне визначення вартості промислових товарів, проти сільськогосподарських. Конкуренція між українськими та зарубіжними фірмами позбавлена фундаментального принципу обміну. Наслідком некоректного визначення цін є деформація пріоритетів економічного розвитку та спрямування капіталів до галузей з невиправдано високою нормою прибутку.

Вище перелічені чинники ведуть до уповільнення формування в Україні повноцінної ринкової економіки, а саме: перешкоджають становленню конкурентоспроможних підприємств, спричиняють необґрунтоване завищення цін, тінізацію економіки, розвиток корупції. Усе це створює істотні загрози економічній безпеці України та веде до деформації дії законів ринку, що в свою чергу знижує ефективність економічної стратегії держави. Подальше поліпшення ситуації залежить від державної підтримки. Важливим показником, що характеризує роль державної підтримки сільськогосподарських підприємств щодо

здешевлення кредитів для сільськогосподарських підприємств, є реальна ставка за кредит.

Банки намагаються відрегулювати ринок кредитів, надаючи перевагу в кредитуванні несільськогосподарським підприємствам, зокрема молокопереробним підприємствам, діяльність яких є прибутковою.

В аграрному секторі, порівняно з іншими галузями національного господарства, процес регулювання виробництва значно ускладнений через необхідність поєднання в аграрних підприємствах декількох товарних галузей, які відрізняються по суті організацією та процесом виробництва, його зосередженістю на відносно великій території, великою залежністю ефективності виробництва від природно-кліматичних умов та сезонністю виробництва.

Отже, аграрний сектор національної економіки, завдяки якому в державі формують величезні грошові потоки, з одного боку, є, як і раніше, “обділеним” інвестиціями, торгівлею та фінансовими ресурсами, а з другого, по суті працює на інші галузі і сфери національної економіки, виснажуючий власний природно-екологічний, ресурсно-виробничий і людський потенціали.

Висновки. Нестійка фінансова ситуація підприємств аграрного сектора є причиною неплатоспроможності, погіршення показників фінансового стану, а це у свою чергу призводить до незапланованих втрат, неможливості досягнення необхідного фінансового результату. Зокрема, своєчасно проведена оцінка менеджменту фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств дає змогу запобігти фінансовим загрозам та негативним наслідкам у їх виробничій діяльності. Головною метою фінансової безпеки сільськогосподарських товаровиробників є гарантія стабільного та максимально ефективного функціонування і високий потенціал розвитку в майбутньому.

Таким чином, менеджмент фінансово-економічної безпеки сільськогосподарських підприємств можна розглядати як процес запобігання всебічним збиткам від негативних впливів на економічну безпеку підприємства за різними аспектами її фінансово-господарської діяльності. Для гарантування фінансово-економічної безпеки і можливості передбачення ризиків на підприємстві повинна існувати система органів управління фінансовою безпекою, що мають здійснювати низку заходів для забезпечення стабільності підприємств аграрного сектора.

Бібліографічний список: 1. Клочан В.В. Діагностика фінансового стану сільськогосподарських підприємств / В.В. Клочан, Н.І. Костаневич, А.Г. Костирко // Економіка АПК. – 2009. – № 4. – С. 86-88.

2. Макаренко П.М. Про власність і аграрне підприємство в умовах перехідної економіки / П.М. Макаренко // Економіка України. – 1998. – № 6. – С. 65–71. 3. Малік М.Й. Конкурентоспроможність аграрних підприємств: методологія і механізми / М.Й. Малік, О.А. Наука. – К.: ННЦ ІАЕ, 2007. – 270 с. 4. Бухгалтерський облік в сільському господарстві України: підручник / В.Я. Плаксієнко, Л.М. Пісьмаченко, Г.Є. Павлова [та ін.], за заг. ред. В.Я. Плаксієнка. – Дніпропетровськ: Вид-во Овсянникова, 2009. – 486 с.

Ефимова Л.М. Современное состояние сельскохозяйственного производства в Украине. Предложено ввести в действие систему управления финансовой безопасностью, которая будет принимать эффективные меры по обеспечению стабильности предприятий аграрного сектора.

Yefimova L. Theoretical aspects of agricultural enterprises management in Ukraine. Proposed to put in place a system of management of financial security that will produce effective measures to ensure the stability of the enterprises of the agricultural sector.